

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ за результатами визначення потреб у соціальних послугах населення Боярської міської територіальної громади

1. Вступна частина

1.1. Профіль територіальної громади

Боярська міська територіальна громада була створена у червні 2020 року. До її складу входить **місто Боярка та 10 сіл**.

Загалом у громаді станом на 1 січня 2024 року проживають **52738 особи (47755 - дані по РТГ, 4983 - ВПО)**, з яких 35847 людей у місті та 16891 у селах (табл. 1). Згідно з даними на порталі gromada.info, у найменшому з сіл громади (с. Дзвінкове) зареєстровано 443 жителя, а у найбільшому (с. Тарасівка) – 7448 мешканців.

1.2. Основні тенденції соціально-демографічних процесів у територіальній громаді

Статеві-вікова структура населення громади в цілому відображає загальноукраїнські тенденції (див. таблицю 1):

- **частка дитячого населення** віком 0 – 17 років складає **15 %** від загальної чисельності жителів громади;
- **частка населення осіб похилого віку** віком 60+ років складає **17 %** від загальної чисельності
- спостерігається переважання смертності над народжуваністю (в **2,3 рази**).

Дані про чисельність осіб похилого віку становить - **9858**, а щодо кількості осіб віком 14-35 років по громаді в межах дослідження не збирались, тож можливість визначити наявність характерної для країни в цілому **тенденції старіння населення** відсутня, проте, зважаючи на актуальну соціально-демографічну ситуацію, її вірогідність є доволі високою.

Таблиця 1

Демографічна структура Боярської громади станом на 1 січня 2024 року

Показник	Кількість осіб
Чисельність населення всього	52738
Чисельність жінок	27332
Чисельність чоловіків	20423
Чисельність міського населення із загальної кількості	35847
Кількість жінок з міського населення	20577
Кількість чоловіків з міського населення	15270
Чисельність сільського населення із загальної кількості	16891

Кількість жінок із сільського населення	9458
Кількість чоловіків із сільського населення	7433
Чисельність дитячого населення віком 0-17 років	6701+1284 (ВПО)
Кількість дівчат	Дані відсутні
Кількість хлопців	Дані відсутні
Кількість народжених	228
Кількість померлих	517

2. Характеристики вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, та стан охоплення їх соціальними послугами.

2.1. Чисельність вразливих груп населення

У Боярській громаді згідно з інформацією, наведеною в **додатках 1 та 3.1 до Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах** (далі – Порядок), загалом на обліку перебуває **більше 10000 осіб/сімей, які належать до вразливих груп населення**, зокрема:

- 4983 внутрішньо переміщені особи;
- 2883 сім'ї, члени яких мають інвалідність;
- 2315 сімей, які отримують соціальні послуги;
- 2315 сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 480 осіб, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією;
- 428 багатодітних сімей, у яких загалом проживають 1440 дітей;
- 311 осіб, які постраждали від домашнього насильства;
- 195 сімей, які отримують державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям, дані про кількість дітей в таких сім'ях не надавались громадою;
- 188 осіб зареєстровані в центрі зайнятості як безробітні;
- 180 дітей з інвалідністю;
- 152 одинокі матері;
- 128 дітей особливими освітніми потребами;
- 91 дитина на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- 60 дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, з яких 10 виховуються в дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях, 25 перебувають під опікою / піклуванням, 5 влаштовано на цілодобове перебування (від однієї доби на тиждень) до закладів інституційного догляду та виховання дітей;
- 58 дітей, які перебувають на обліку у зв'язку з обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами;

- 47 дітей, батьки або один із батьків яких загинули внаслідок військової агресії;
- 17 осіб у віці 18-23 роки з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та інші.

Найчисельнішою серед вразливих груп населення в Боярській громаді є внутрішньо переміщені особи. З-поміж 9 учасниць **фокусованого групового інтерв'ю** з представниками сімей, які є **бенефіціарами соціальної допомоги та послуг** у Боярській громаді, до цієї категорії належали 4 особи, одна з яких, водночас, була з сім'ї, де діти постраждали від воєнних дій (до цієї категорії належали ще 2 учасниці). Також були присутні 2 представниці сімейних форм виховання (опіка та піклування) та одна мати дитини з інвалідністю. У шести учасниць фокус-групи в родині по двоє дітей, у двох по одній дитині та в одній жінки троє дітей.

2.2. Чинники, що зумовлюють вразливість / складні життєві обставини, які найбільш поширені в територіальній громаді

Учасниці фокус-групи в місті Боярка, визначили **матеріальний стан своїх сімей** наступним чином:

- вистачає на продукти харчування, але не вистачає на одяг (4 особи);
- вистачає на продукти й одяг, але ми не можемо купувати дорогі речі, наприклад нову побутову техніку (2 особи);
- не вистачає коштів навіть на продукти харчування (2 особи).

Одна інформантка не змогла визначити, до якої групи можна віднести свою родину, та обрала варіант «важко відповісти».

За результатами колективного обговорення були виявлені такі **чинники, що зумовлюють вразливість і складні життєві обставини:**

- фінансові труднощі (5 згадувань);	- труднощі з оформленням документів для опіки над дитиною (1 згадування);
- проблеми з житлом у сімей з числа ВПО та постійне підвищенням орендної плати господарями житла (4 згадування);	- психологічні проблеми у членів сім'ї загиблого військовослужбовця (1 згадування);
- труднощі з адаптацією дитини з сім'ї ВПО до навчання на новому місці (4 згадування);	- труднощі з проведенням ДНК-тесту для дитини (1 згадування);
- відсутність гуртків та дозвілля для дітей ВПО на безоплатній основі (3 згадування);	- труднощі з адаптацією ВПО на новому місці (1 згадування);
- відсутність роботи для ВПО (2 згадування);	- відсутність допомоги у догляді за дітьми у сім'ї з числа ВПО (1 згадування);
- психологічні проблеми у дорослих та дітей з сімей ВПО (2 згадування);	- погане ставлення місцевих жителів до ВПО (1 згадування).

2.3. Основні соціальні проблеми, актуальні для Боярської територіальної громади

Головні наявні у громаді **проблеми**, які артикулювали учасниці дослідження, — це труднощі з житлом для ВПО, труднощі в пошуку роботи, недостатній рівень фінансового забезпечення, маленький розмір допомоги, високі ціни на продукти й ліки, нестача коштів на побутові прилади, одяг, предмети гігієни та шкільне приладдя для дітей, складнощі з проходженням медичного обстеження, відсутність дієвої психологічної підтримки, труднощі адаптації дітей до офлайн-навчання, та інші питання. Окремо були висловлені побоювання щодо ускладнення життєвої ситуації родини, якщо будуть відмінені виплати для ВПО.

У відповідь на питання, **чи пристосоване житло**, в якому ви проживаєте після переміщення / евакуації, до потреб ваших та ваших дітей, більшість учасниць фокус-групи з числа ВПО повідомили, що так. Ті, хто обрав варіант «ні», зазначили, що у житлі не вистачає місця, діти не мають власного простору, відсутній стіл для того, щоб вчити уроки.

Говорячи про **стан доріг та роботу громадського транспорту**, учасниці дослідження звернули увагу на такі недоліки:

- місто не пристосоване для людей, які пересуваються на інвалідних візках;
- складнощі з реалізацією права дитини з інвалідністю на пільговий проїзд у маршрутках, некоректна поведінка водіїв.

Характеризуючи роботу закладів **медичної системи** в громаді, учасниці фокусованого групового інтерв'ю зазначили, що взаємодія із сімейними лікарями в цілому є задовільною, а також висловили низку **зауважень**:

- великі черги у поліклініках;
- складнощі з проходженням обстеження через перевантаженість відповідних кабінетів;
- формальне ставлення лікарів до огляду пацієнтів під час проходження медичного огляду;
- небажання надавати медичну допомогу, якщо немає декларації з місцевим сімейним лікарем;
- недостатня кількість у місцевих медичних закладах вузьких спеціалістів;
- відсутність безоплатних консультацій дитячого психіатра для дитини з сім'ї ВПО.

Рівень надання **освітніх послуг у громаді** інформантки оцінили загалом позитивно, проте наголосили на певних **недоліках**:

- проблеми з якістю безкоштовного харчування у школі;
- брак спеціалістів, які могли б навчати важко хвору дитину вдома;
- відсутність в освітніх закладах відповідних фахівців для дітей з особливими освітніми потребами (зокрема, психолога з медичною освітою);
- складнощі із влаштуванням до школи дітей з сімей ВПО;
- відсутність гуртків на безкоштовній основі для дітей з багатодітних родин для сімей ВПО;
- переповнений клас, де навчається дитина.

Крім того, під час анкетування троє учасниць дослідження зазначили, що в закладі, де навчають їх діти, **немає послуг асистента вчителя / асистента дитини**.

2.4. Стан охоплення соціальною допомогою та послугами вразливих груп населення

Соціальні послуги у громаді отримують **2315 сімей**. Це число співпадає з даними щодо кількості сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, тож можна припустити, що всі родини цієї категорії охоплені соціальними послугами.

Згідно з **додатком 3.1** до Порядку **кількість осіб, які звертались** щодо отримання соціальних послуг, та осіб/сімей, щодо яких надійшли звернення/повідомлення про потребу в соціальних послугах за попередній календарний рік, за більшістю послуг **співпадає** з кількістю осіб/сімей, щодо яких за результатами оцінювання потреб **зроблено висновок про потребу в наданні** соціальних послуг та кількістю осіб / сімей, які **отримували соціальні послуги** у звітному періоді.

Ба більше, у деяких вразливих групах населення **кількість осіб / сімей, які отримали соціальні послуги, дорівнює загальній кількості тих, хто перебуває на обліку**. Це такі категорії, як:

- сім'ї, де триває процес розлучення батьків і вирішується спір між матір'ю та батьком щодо визначення місця проживання дітей, участі батьків у їх вихованні;
- сім'ї, в яких дітей відібрано у батьків без позбавлення їх батьківських прав на підставі рішення суду;
- сім'ї, дітей з яких влаштовано до закладів інституційного догляду та виховання дітей;
- діти, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у складних життєвих обставинах;
- діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування;
- діти з особливими освітніми потребами.

У **групі** «особи, яким заподіяно шкоду пожежею, стихійним лихом, катастрофою, бойовими діями, терористичним актом, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією» висновок про потребу в наданні соціальних послуг був зроблений стосовно 72,5% тих, хто звернулись по допомогу, а отримало послуги 54% тих, хто звернулись із заявами або 75% тих, щодо кого був зроблений висновок про потребу в допомозі.

За 2023 рік згідно з наданими громадою даними **не зафіксовано звернень / повідомлень про потребу в допомозі** від таких категорій:

- безробітні (zareєстровані в центрі зайнятості особи);
- особи з числа дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування (у віці 18-23 роки), які проживають в територіальній громаді;
- діти, які постраждали від домашнього насильства;
- діти, які зазнали булінгу (цькування);
- діти, покинуті у закладах охорони здоров'я;
- діти, яких відмовилися забрати з пологового будинку та інших закладів охорони здоров'я.

Учасниці фокусованого групового інтерв'ю під час заповнення анкет відповіли, що у разі потреби вони **звертаються по допомогу до:**

- родичів (4 згадування);
- представників благодійних фондів та організацій (4 згадування);

- друзів і колег (2 згадування);
- представників органів місцевої влади (1 згадування).

Серед інституцій, до яких інформантки звертались по допомогу та послуги, учасницями фокус-групи були названі **«Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради, соціальна служба у справах дітей, органи соціального захисту населення, ЦНАП, ООН, ЮНІСЕФ (єДопомога), Червоний хрест, благодійний проєкт «Містечка Хансена», благодійна організація «Карітас», благодійна організація «СОС Дитячі містечка», Норвезька рада у справах біженців.**

Під час групового обговорення інформантки, які проживали у Боярці і до війни, зазначили, що **місцеві мешканці мають менше можливостей для отримання допомоги** порівняно з внутрішньо переміщеними особами. Ба більше, декому навіть відмовляли в органах соціального захисту, пояснюючи, що допомога призначена тільки для ВПО. Крім того, були висловлені нарікання щодо труднощів з отриманням відповіді від гуманітарних фондів та організацій, до яких учасниці дослідження звертались по допомогу, а також відмов від надання допомоги через невідповідність критеріям її призначення.

Серед **видів допомоги** учасниці інтерв'ю називали, харчові набори, засоби гігієни, побутову хімію, одяг, постільну білизну, матраци, ковдри, подушки. Водночас були висловлені **критичні зауваження** щодо поганої якості та навіть зіпсованих продуктів харчування та недостатніх обсягів натуральної допомоги, яка загалом не відповідає потребам сім'ї. Крім того, інформантки з-поміж ВПО зазначили, що допомога для них за останній рік або істотно зменшилась, або взагалі припинилась.

У відповідь на питання, чи знають вони **фахівців соціальної роботи / соціальних працівників**, які надають послуги і обслуговують жителів громади, 3 респондентки відзначили, що знають і контактують під час отримання послуг, 3 особи відповіли, що знають, але послуг не отримують, 1 сказала, що ні, хоча і намагалась знайти контакти, ще 1 – що не знає і не цікавилась цим питанням, а 1 респондентці важко було відповісти на це питання.

Примітно, що в процесі колективного обговорення інформанткам було **складно чітко назвати перелік послуг**, які вони можуть отримувати від соціальних служб, та визначитись з тим, якими послугами вони користувались протягом останнього року. Під час анкетування, коли респондентки мали перед очима перелік послуг, складений відповідно до затвердженого Міністерством соціальної політики **Класифікатора соціальних послуг**, були отримані такі відповіді щодо **послуг, які вони отримали в громаді протягом минулого року:**

- інформування (4 особи);	- соціальний супровід сімей, у яких
- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (2 особи);	виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (1 особа);
- консультування (1 особа);	- догляд стаціонарний (1 особа);
- соціальна профілактика (1 особа);	- транспортні послуги (1 особа).

Зафіксована ситуація щодо **розбіжностей у відповідях** на питання про соціальні послуги в процесі колективного обговорення та при індивідуальному заповненні анкет може свідчити про те, що в учасників дослідження **не вистачає чіткого уявлення про**

перелік та зміст послуг, яке вони могли б впевнено артикулювати в аудиторії під час колективного обговорення.

Аналіз наданих соціальних послуг за класифікацією згідно з **додатком 3.2.** до Порядку засвідчив, що у всіх вразливих групах населення кількість осіб / сімей, які отримували послугу за минулий рік, дорівнює числу осіб / сімей, що належать до потенційних отримувачів соціальних послуг у громаді.

Оцінки учасниць та учасників фокус-групи щодо **задоволеності якістю отриманих послуг** за результатами анкетування виявились **незадовільними**: **8** осіб висловили незадоволення і лише **1** обрала варіант «скоріше задоволена».

Під час обговорення інформантки висловили такі **зауваження щодо роботи фахівців соціальних служб**:

- відсутність ефективного інформування щодо порядку отримання допомоги та послуг;
- відмову в консультаціях з боку співробітників соціальних служб та перенаправлення до інших установ соціального захисту;
- труднощі з оформленням документів для отримання допомоги та навіть випадки відмовляння від подання заяви на допомогу, призначену дітям війни, під приводом того, що родину будуть прискіпливо перевіряти;
- відсутність перегляду допомоги на реабілітацію дітей з інвалідністю порівняно з рівнем до початку повномасштабного вторгнення;
- неврахування потреби матерів доглядати за дітьми до 12-ти років, які навчаються онлайн та через особливості психологічного стану внаслідок перебування на окупованих територіях не готові до переходу на офлайн-навчання.

Варто зазначити, що **робота фахівців служби у справах дітей** отримала **позитивну оцінку** від учасниць дослідження. Також одна з інформанток зазначила, що до її важко хворої дитини раз на місяць приїздять **спеціалісти мобільної бригади**.

Порівнюючи **актуальний стан** справ із **ситуацією до повномасштабного вторгнення**, постійні жителі громади зазначили, що загальних обсяг послуг не змінився, але деякі виплати взагалі не підвищувались та наразі не можуть покрити нагальні потреби.

2.5. Основні потреби у соціальних послугах жителів територіальної громади з числа вразливих груп населення, осіб/сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Обговорюючи **запити на послуги**, учасниці фокус-групи переважно говорили про недостатність інформаційної, психологічної та медично-консультаційної підтримки. Серед **першочергових послуг**, у яких є гостра потреба, учасниці фокус-групи назвали натуральну допомогу (4 особи), соціально-психологічну реабілітацію (2 особи), соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування (2 особи) та сімей, що перебувають у складних життєвих обставинах (1 особа), консультування (1 особа) та соціальну адаптацію (1 особа).

В анкетах, крім того, були зазначені **потреби** у наданні житла, меблів, побутових приладів та гаджетів для навчання дітей, консультуванні щодо можливостей отримання

допомоги, допомозі з лікуванням. Серед **послуг, яких не вистачає** їм та членам їхніх сімей, респонденти під час анкетування назвали такі:

- натуральна допомога, зокрема, їжа, одяг, ліки, засоби гігієни (3 особи);
- інформування (3 особи);
- консультування (1 особа);
- посередництво (1 особа);
- соціальний супровід сімей, які перебувають у складних сімейних обставинах (1 особа);
- представництво інтересів (1 особа);
- догляд вдома (1 особа);
- денний догляд для дітей з інвалідністю (1 особа);
- транспортні послуги (1 особа);
- допомога в проведенні тесту ДНК (1 особа).

Основні запити на допомогу від учасниць фокус-групи за результатами анкетування:

- фінансова допомога (6 згадувань);
- потреба в більшій підтримці та допомозі для ВПО (4 згадування);
- збереження виплат для ВПО (3 згадування);
- психологічна допомога (3 згадування);
- інформаційна підтримка (1 згадування).
- допомога у вирішенні житлових проблем для ВПО (1 згадування);
- надання пільг для сімей ВПО (1 згадування);
- створення центру, куди місцеві жителі могли приносити одяг для ВПО (1 згадування);
- допомога у проведенні тесту ДНК для дитини (1 згадування).

Щодо питання про **необхідність забезпечення у громаді потрібних товарів та послуг** найбільше запитів учасниць фокус-групи було щодо такого:

- продукти харчування та побутові товари (по 7 згадувань);
- одяг (4 згадування);
- довготривале проживання (1 згадування);
- ліки (1 згадування).

Учасники фокус-групи з-поміж **представників сімей з дітьми, які мають інвалідність**, зазначали, що у громаді не вистачає **реабілітаційних центрів та спеціалістів для навчання дітей з особливими освітніми потребами**. Також є необхідність у **послужі денного догляду для дитини з інвалідністю, соціально-психологічній реабілітації та організації транспортного підвезення до місця отримання соціальної послуги та у зворотному напрямку**.

3. Стан системи надання соціальних послуг і потреби для її подальшого розвитку

3.1. Наявні ресурси

Згідно інформації з **додатку 2** до Порядку надавачами соціальних послуг Боярської громади є дві організації:

- Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради(комунальна форма власності);

- Комунальне некомерційне підприємство «Центр соціальних служб» Боярської міської ради(комунальна форма власності).

Фактична кількість отримувачів соціальних послуг за попередній календарний рік в «Центрі надання соціальних послуг» перевищує планову, а в «Центрі соціальних служб» дорівнює їй. Будівля «Центру надання соціальних послуг» частково відповідає вимогам інклюзивності, а будівля «Центру соціальних служб» не відповідає.

Комунальне некомерційне підприємство «Центр соціальних служб» Боярської міської ради надає послуги таким категоріям осіб:

- діти-сироти;
- діти, позбавлені батьківського піклування;
- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- дитячі будинки сімейного типу;
- особи, сім'ї, які опинилися у складних життєвих обставинах;
- прийомні сім'ї, патронатні сім'ї, опікуни, піклувальники;
- одинокі матері, неповнолітні батьки;
- ВПО.

Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради надає послуги таким вразливим групам населення:

- особи з інвалідністю;
- діти з інвалідністю;
- особи похилого віку;
- ВПО.

Аналіз засвідчив, що дві категорії бенефіціарів не входять до переліку груп населення, з якими працюють установи-надавачі соціальних послуг в Боярській громаді, а саме багатодітні сім'ї та малозабезпечені сім'ї.

Перелік послуг, які надають установи-надавачі соціальних послуг у Боярській громаді, представлений у таблиці 2.

Таблиця 2

Перелік соціальних послуг, що надаються надавачами в Боярській громаді

Перелік послуг	Назва установи	
	Комунальна установа «Центр надання соціальних послуг» Боярської міської ради	Комунальне некомерційне підприємство «Центр соціальних служб» Боярської міської ради
001.0 інформування	так	так
002.0 консультування	так	так
002.1 консультативний кризовий телефон	ні	ні
003.0 посередництво	ні	так
004.0 представництво інтересів	так	так
005.0 надання притулку	так	ні
005.1 нічний притулок	ні	ні

006.0 короткотермінове проживання	так	ні
007.0 соціальна профілактика	так	так
008.1 догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних	ні	ні
009.1 підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю	ні	ні
009.2 підтримане проживання бездомних осіб	ні	ні
009.3 транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок)	ні	ні
010.0 соціальний супровід	ні	так
010.1 соціальний супровід сімей, осіб СЖО	ні	так
010.2 соціальний супровід сімей, у яких виховуються діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування	ні	так
011.0 соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці	ні	ні
012.0 екстрене (кризове) втручання	так	так
013.0 соціальна адаптація	так	так
013.1 соціально-трудова адаптація	ні	ні
014.0 соціальна інтеграція та реінтеграція	ні	так
015.1 догляд вдома	так	ні
015.2 догляд стаціонарний	ні	ні
015.3 денний догляд	ні	ні
015.3.1 денний догляд дітей з інвалідністю	ні	ні
015.4 паліативний догляд	ні	ні
016.0 персональний асистент	ні	ні
017.1 соціальна реабілітація осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями	ні	ні
017.2 соціально-психологічна реабілітація	ні	так
017.3 соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин	ні	ні
017.4 соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю	ні	ні
018.1 тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю	ні	ні
018.2 тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування	ні	ні
019.0 натуральна допомога	так	ні
020.0 супровід під час інклюзивного навчання	так	ні
021.0 фізичний супровід осіб з інвалідністю, які мають порушення опорно-рухового апарату та пересуваються на кріслах колісних	так	ні
022.0 переклад жестовою мовою	так	ні

023.0 транспортні послуги	так	ні
---------------------------	-----	----

Як бачимо, у Боярській громаді є певна кількість **базових та інших послуг, які не надаються жодним надавачем соціальних послуг.**

Базові послуги, які не надаються у громаді:

- денний догляд;
- паліативний догляд;
- підтримане проживання осіб похилого віку та осіб з інвалідністю;
- підтримане проживання бездомних осіб;
- догляд та виховання дітей в умовах наближених до сімейних.

Інші послуги, які не надаються у громаді:

- консультативний кризовий телефон;
- нічний притулок;
- транзитне підтримане проживання / учбова соціальна квартира (будинок);
- соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці;
- соціально-трудова адаптація;
- догляд стаціонарний;
- денний догляд дітей з інвалідністю;
- персональний асистент;
- соціальна реабілітації осіб з інтелектуальними та психічними порушеннями;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із ігровою залежністю;
- соціально-психологічна реабілітація осіб із залежністю від наркотичних засобів чи психотропних речовин;
- тимчасовий відпочинок для батьків або осіб, які їх замінюють, що здійснюють догляд за дітьми з інвалідністю;
- тимчасовий відпочинок для осіб, що здійснюють догляд за особами з інвалідністю, особами, які мають невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування.

Аналіз кадрового забезпечення надавачів соціальних послуг у Боярській громаді свідчить, що у їхніх **штатних розкладах не представлені певні вузькі спеціалісти**, а саме:

- педагог соціальний;
- вихователь;
- помічник вихователя;
- соціальний вихователь по роботі з дітьми з інвалідністю;
- асистент соціального вихователя по роботі з дітьми з інвалідністю;
- логопед;
- фізичний терапевт;
- вчитель спеціальної освіти (вчитель-дефектолог);
- вчитель-реабітолог;
- ерготерапевт;
- лікар-фізіотерапевт;
- лікар-невролог дитячий;
- лікар-психіатр дитячий;
- лікар загальної практики – сімейний лікар;
- сестра медична (брат медичний).

Посада **практичного психолога** є в обох установах-надавачах соціальних послуг та представлена 1 та 2 штатними одиницями відповідно. Зважаючи на високу потребу вразливих груп населення у психологічній допомозі та підтримці, таку кількість фахівців важко назвати достатньою.

Крім того, у Боярській громаді зареєстрована **91 дитина**, які перебувають на обліку служби у справах дітей як такі, що перебувають у **складних життєвих обставинах**, та **58 дітей**, які перебувають на обліку у зв'язку з **обставинами, зумовленими стихійним лихом, техногенними аваріями, катастрофами, бойовими діями чи збройними конфліктами**, але при цьому в установах-надавачах соціальних послуг відсутні **дитячий невролог та дитячий лікар-психіатр**. Відповідні фахівці, найімовірніше, є у закладах охорони здоров'я громади, проте їхня залученість до сфери надання соціальних послуг у ситуації війни може істотно підвищити якість обслуговування сімей з дітьми.

3.2. Стан інформування та обізнаності населення про соціальні послуги, що надаються в територіальній громаді, їх зміст та порядок надання

За словами **учасниць фокус-групового дослідження**, основними джерелами інформації щодо соціальної допомоги та послуг для них є **тематичні телеграм-канали та вайбер-групи**. Особливо це стосується інформантів з числа ВПО. Крім того, деякі бенефіціари зазначили, що у них на постійній відбувається **комунікація із фахівцями служб соціального захисту**, які інформують їх у разі потреби.

Серед **критичних зауважень** інформантки наголосили на недостатньому рівні інформування щодо соціальної допомоги та послуг, невідповідності інформації щодо порядку переоформлення соціальних виплат для ВПО, яка поширюється у відкритих джерелах, тій, яку озвучують співробітники ЦНАПУ та органів соціального захисту.

Під час анкетування респонденти вказали, що хотіли б отримувати такі **інформаційні послуги в громаді**:

- оновлення інформації про соціальну допомогу та послуги на офіційному сайті громади не рідше одного разу на тиждень (7)
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в каналах громади у Телеграмі / Вайбері (4)
- розміщення інформації про соціальну допомогу та послуги в соціальних мережах Facebook (3) та Instagram (1)

Учасниці дослідження в процесі обговорення висловили побажання щодо створення **єдиного каналу або групи у месенджерах**, у якому б жителі громади могли отримувати повну інформації щодо можливостей та порядку отримання соціальної допомоги та послуг.

3.3. Висновки за результатами оцінювання організаційної спроможності територіальної громади у забезпеченні населення соціальними послугами та пропозиції щодо удосконалення

Згідно з даними, наведеними у **додатку 4** до Порядку, Боярська міська територіальна громада **відповідає основним критеріям належного рівня організаційної спроможності у забезпеченні населення соціальними послугами за такими показниками**:

- організаційний розвиток суб'єктів системи надання соціальних послуг;

- узгодженість бюджетного планування з прогностичними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо удосконалення соціальних послуг;
- розвиненість комунікацій органу місцевого самоврядування з громадою у сфері планування та здійснення видатків місцевого бюджету на соціальні послуги;
- забезпеченість органу місцевого самоврядування фінансовими ресурсами;
- стан управління видатками місцевого бюджету на соціальні послуги.

У громаді наявний **місцевий орган соціального захисту населення, а також надавачі соціальних послуг комунального сектору**, які мають відповідні статуси розпорядників коштів місцевого бюджету. Усі соціальні послуги, що фінансуються за рахунок коштів місцевого бюджету, охоплені моніторингом надання соціальних послуг. Реалізується участь **суб'єктів системи надання соціальних послуг** у визначенні потреб населення в соціальних послугах; проводиться внутрішня оцінка якості наданих соціальних послуг; відбувається навчання та підвищення кваліфікації персоналу.

Надавачі соціальних послуг комунального сектору **залучають власні надходження від надання послуг на платній основі**. Обсяг коштів, залучених у 2021-2023 роках, відображений у таблиці 3.

Таблиця 3

Обсяг коштів, які надавачі соціальних послуг комунального сектору залучили за надані соціальні послуги на платній основі в Боярській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	4,8	142,4	134,1
Частка у загальному обсязі видатків, %	0,08	1,21	0,81

За результатами вжитих заходів у 2023 році від благодійників була залучена **фінансова та натуральна допомога** (табл. 4).

Таблиця 4

Обсяг коштів, які надавачі соціальних послуг комунального сектору залучили від благодійників для надання та розвитку соціальних послуг у Боярській громаді

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг коштів, тис. грн	0	1370,6	4016,8
Частка у загальному обсязі видатків, %	0	11,64	23,9

Базові соціальні послуги впродовж 2023 року та двох попередніх у громаді **забезпечувались надавачами соціальних послуг комунальної форми власності**. Надавачі недержавного сектору в громаді відсутні, тож громада **не має угод (договорів) про**

співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **надавачами недержавного сектору**.

Громадою укладено **меморандуми, договори** про співробітництво у сфері організації надання соціальних послуг з **громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги** тощо. Усі заходи, передбачені у меморандумах, договорах, виконано. Натомість **договори про співробітництво територіальних громад** у сфері надання соціальних послуг у 2023 році Боярською громадою укладені не були.

У громаді наразі **не затверджена стратегія розвитку територіальної громади**, а також **відсутні** затверджені середньострокові прогностні та програмні документи економічного і соціального розвитку територіальної громади щодо розвитку та забезпечення надання соціальних послуг (місцевих програм розвитку тощо).

У громаді є **затверджена програма економічного і соціального розвитку територіальної громади**, яка містить завдання (заходи) щодо розвитку та організації надання соціальних послуг, однак не містить системи показників для моніторингу. У 2023 році **виконані лише окремі завдання** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг.

У громаді **затверджено прогноз місцевого бюджету**, який охоплює звітний та два наступних роки. У прогнозі місцевого бюджету **виокремлено видатки на соціальні послуги та враховано** потреби в ресурсах, необхідних для розвитку та забезпечення надання соціальних послуг. Також затверджено **план діяльності на середньостроковий період** (на звітний та два наступних роки) **головного розпорядника коштів**, що реалізує політику у сфері соціальних послуг, який містить **здебільшого враховані заходи** щодо розвитку та організації надання соціальних послуг. Таким чином, **бюджетне планування узгоджене з прогностними та програмними документами економічного і соціального розвитку територіальної громади та завданнями щодо розвитку соціальних послуг**.

Члени робочої групи з питань визначення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах **брали участь у плануванні видатків місцевого бюджету** на соціальні послуги на звітний рік. **Пропозиції** робочої групи були **враховані частково**, в межах фінансових можливостей.

У звітному році в Боярській громаді було **опубліковано інформацію з питань місцевого бюджету** в доступній для громадськості формі бюджету для громадян, яка містила, зокрема, **інформацію про обсяг видатків на соціальні послуги та очікувані результати**.

У 2023 році в громаді **не були проведені консультації з громадськістю** з метою представлення проекту бюджету на звітний рік та отримання зворотного зв'язку, а також **не було застосовано механізм громадського бюджету і не проведено конкурс громадських проектів**.

Мобілізація власних доходів місцевого бюджету в Боярській громаді за останні 3 роки характеризується показниками, наведеними у таблиці 5.

Таблиця 5

**Мобілізація власних доходів місцевого бюджету
Боярської міської територіальної громади з а 2021-2023 роки**

Показник	Роки		
	2021	2022	2023
Обсяг власних доходів загального фонду місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів), тис. грн	501539,5	496603,7	626834,9
Обсяг власних доходів місцевого бюджету (доходів місцевого бюджету, крім міжбюджетних трансфертів) у розрахунку на одну особу, яка проживає в територіальній громаді, грн	9714	9618	10121
Рівень виконання планових показників за власними доходами у звітному році та двох попередніх роках, %	91,4	88,1	104,8
Частка доходів загального фонду місцевого бюджету (крім субвенцій та додаткової дотації на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я), що спрямована на соціальні послуги, %	2,5	2,6	6,1

Обсяги базової дотації у 2021-2023 роках та реверсної дотації у 2023 році в заповненому громадою **додатку 4** до Порядку зазначені 0 грн, а дані щодо реверсної дотації за 2021-2022 роки представлені у таблиці 6.

Таблиця 6

Обсяг та динаміка реверсної дотації в Боярській громаді за 2021-2022 роки

Показник	Роки	
	2021	2022
Обсяг реверсної дотації, тис. грн	74497,0	9949,7
Співвідношення реверсної дотації до власних доходів місцевого бюджету, %	14,9	2

Місцева рада у звітному році подала на участь у **конкурсі для місцевого самоврядування 4 заявки (проекти)**, спрямовані на розвиток соціальних послуг, які за результатами конкурсу стали переможцями та були реалізовані. Це такі проекти, як:

- БО БФ «Стабілізуєшвен Суппорт Сервісез», проект: «Підтримка спроможностей органів соціального захисту населення»;
- МБО «Благодійний фонд «СОС Дитячі Містечка» Україна, проект: «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Україні»;
- БФ «ПРАВО НА ЗАХИСТ»;
- БФ «Шпиталь Шептицького», проект мобільні клініки для ВПО.

Обсяг **ресурсів, залучених** у звітному році місцевою радою **для фінансування проектів, спрямованих на розвиток соціальних послуг**, визнаних переможцями конкурсу проектів для місцевого самоврядування, склав у 2023 році **250,38 тис. грн.**

Місцевий орган соціального захисту населення **поінформував** обласну військову адміністрацію про **неможливість задоволення потреб населення територіальної громади у соціальних послугах, крім базових соціальних послуг**. Крім того, зазначений орган у звітному році **не брав участі у виконанні комплексних програм**, регіональних програмах розвитку, проектах, заходах обласної військової адміністрації, які передбачають розвиток соціальних послуг.

4 фахівця **Центру соціальних служб Боярської міської ради** у 2023 році проходили навчання від **Київського обласного центру соціальних служб** за такими програмами:

1. Перша психологічна допомога дітям та їх батькам в умовах війни;

2.Профілактика емоційного та професійного вигорання спеціалістів допомагаючих професій.

3. Навчання за програмою «Підвищення кваліфікації спеціалістів, які забезпечують виявлення осіб/сімей з дітьми, що належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, організацію надання ним соціальних послуг у тому числі соціального супроводу.

У звітному році **місцева рада** (місцевий орган соціального захисту населення) **вживала заходів для участі** територіальної громади та за результатами вжитих заходів **брала участь у двох проектах, які реалізує Міністерство соціальної політики**, спрямованих на розвиток соціальних послуг. Внаслідок цієї участі з Державного бюджету України до місцевого бюджету надійшли **5575,3 тис. грн**, а також загалом **9 працівників** двох комунальних установ/закладів, що надають соціальні послуги у громаді, **взяли участь у навчальних заходах**, зокрема, **тренінгу** «Батьківство без стресу: Розвиток виховного потенціалу батьків та осіб, які їх замінюють, у часи невизначеності». Крім того, у результаті участі будівля комунальної установи **«Центр надання соціальних послуг»** Боярської міської ради була побудована, реконструйована або відремонтована (у додатку 4 до Порядку не зазначено, які саме роботи відбулися).

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги надані у табл. 7.

Таблиця 7

Обсяг і динаміка видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в Боярській міській територіальній громаді за 2021-2023 роки

Показники	Роки		
	2021	2022	2023
Загальний обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, тис. грн, в тому числі:	3476,43	9190,4	12132,16
забезпечення соціальними послугами стаціонарного догляду з наданням місця для проживання, всебічної підтримки, захисту та безпеки осіб, які не можуть вести самостійний спосіб життя через похилий вік, фізичні та розумові вади, психічні захворювання або інші хвороби	-	-	-
забезпечення соціальними послугами за місцем проживання, які не здатні до самообслуговування у зв'язку з похилим віком, хворобою, інвалідністю	-	-	-

утримання та забезпечення діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	3292,28	8928,0	11677,8
забезпечення діяльності інших закладів у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	-	-	-
інші бюджетні програми	184,15	262,4	454,36
Обсяг видатків місцевого бюджету на соціальні послуги в розрахунку на одну особу, що проживає у територіальній громаді, грн	63	178	196
Частка видатків на соціальні послуги у загальному обсязі видатків місцевого бюджету, %	-	-	-
Рівень виконання планових показників видатків місцевого бюджету на соціальні послуги, %	-	-	-

Паспорти бюджетних програм, в межах яких надаються соціальні послуги в громаді, **затверджені своєчасно** згідно фінансування соціальних послуг. **Мета і завдання** бюджетних програм **відповідають пріоритетам економічного і соціального розвитку**, а саме «Забезпечення реалізації політики у сфері соціального захисту населення Боярської територіальної громади» та «Надання соціальних послуг та здійснення заходів щодо соціальної підтримки сімей, дітей, молоді, які перебувають в складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги». Забезпечено **виконання запланованої мети та завдань**, а також **наданих законом повноважень**. **Гендерний аналіз бюджетних програм**, в межах яких відбувається надання соціальних послуг, у 2023 році у громаді **не проводився**.

Усе вищезазначене дає привід стверджувати, що **наявні ресурси та надавачі послуг**, які функціонують у Боярській міській територіальній громаді, **створюють можливості вчасно реагувати на соціальні та демографічні процеси, попереджувати виникнення соціальних проблем та задовольняти попит громадян на соціальні послуги**.

4. Рекомендації щодо покращення соціальної допомоги та послуг за результатами емпіричного дослідження у Боярській міській територіальній громаді

Під час колективного обговорення на **фокус-групі** учасники та учасниці дослідження зазначили необхідність розвивати у громаді наступні **ініціативи**:

- додаткові консультації, інформування про отримання соціальних допомог та послуг (6 згадувань);
- облаштування в більших селах робочих місць, де регулярно працюватимуть фахівці, які надають соціальні послуги (5 згадувань);
- створення мобільних бригад соціально-психологічної допомоги (4 згадування);
- створення батьківських груп самопідтримки (4 згадування);
- залучення до надання соціальних послуг організацій батьків дітей, які їх потребують (3 згадування);
- додаткові консультації, інформування спеціалістів про особливості догляду і виховання дітей (3 згадування);
- педагогічні консультації та фахова допомога у навчанні дитини (1 згадування);

- організація гуртків та культурного дозвілля для дітей на безоплатній основі (1 згадування);
- більші зусилля влади щодо залучення допомоги благодійників у громаду (1 згадування);
- не відмінити допомогу для ВПО (1 згадування).

Особливо часто інформанти та інформантки наголошували на потребі покращення ситуації з інформуванням щодо надання допомоги та пільг та забезпеченні психологічної допомоги та підтримки вразливих груп населення. Також було висловлене наполегливе прохання не відмінити виплати для ВПО.

Загалом учасники та учасниці **емпіричного дослідження** у місті Боярка висловили сподівання на те, що держава буде ефективніше працювати у напрямку створення дієвих механізмів соціального захисту та підтримки соціально вразливих груп населення.

5. Джерела інформації та даних

У межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**» для проведення дослідження з визначення потреб населення Боярської міської територіальної громади в соціальних послугах, моніторингу оцінювання організаційної спроможності надання послуг для дітей та сімей з дітьми і написання аналітичного звіту за їх результатами були використані такі **нормативні документи**.

1. **Закон України «Про соціальні послуги»;**

2. Додатки 1, 2, 3 та 4 до **Порядку визначення потреб населення адміністративно-територіальної одиниці / територіальної громади у соціальних послугах**, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики від 19 квітня 2023 року № 130-Н, **адаптовані дослідницької командою проєкту «Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні»** відповідно до завдань проєкту в частині збору та аналізу даних щодо стану розвитку сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, патронату над дитиною та потреб у їх розвитку;

3. **Класифікатор соціальних послуг**, затверджений наказом Міністерства соціальної політики від 23 червня 2020 року № 429.

Використані в аналітичному звіті **статистичні та інші дані щодо роботи суб'єктів системи надання соціальних послуг** отримані в результаті заповнення відповідальними представниками Боярської міської територіальної громади зазначених **додатків до Порядку**.

Інформація від бенефіціарів соціальної допомоги та послуг зібрана під час **фокусованого групового інтерв'ю та анкетування** жителів Боярської міської територіальної громади, проведених у лютому 2024 року в межах проєкту «**Право на сім'ю: усунення системних прогалин – підтримка реформ системи захисту дітей в Албанії, Білорусі, Вірменії, Північній Македонії та Україні**».

ДОДАТКИ:

1. Презентація Боярської ТГ_Городенка 14 березня.pdf
2. Боярська громада_Додаток 1 до Порядку.docx
3. Боярська громада_Додаток 2.1 до Порядку_ЦНСП.docx
4. Боярська громада_Додаток 2.1 до Порядку_ЦСС.docx
5. Боярська громада_Додаток 2.2 до Порядку.docx
6. Боярська громада_Додаток 3.1 до Порядку.docx
7. Боярська громада_Додаток 3.2 до Порядку.docx
8. Боярська громада_Додаток 4 до Порядку.docx